

การจัดสวัสดิการชุมชนเพื่อช่วยเหลือกลุ่มเปราะบางในช่วงสถานการณ์โควิด-19
กรณีศึกษา ศูนย์บ่มเพาะสงขลาพึ่งพาตนเอง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

Community Welfare to Help Vulnerable Groups during the COVID-19
Pandemic: a Case Study of Bo Yang-Songkhla Self-sufficiency Center,
Mueang, Songkhla Province

วิจิตรา จำฝั่งใจ^{1*} รัตติยา หลีหาต² และสุจิตรา วิจิตร³

^{1,2,3} มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ตำบลเขารูปช้าง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา 90000

*E-mail: 614338054@parichat.skr.u.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดสวัสดิการชุมชนของศูนย์บ่มเพาะสงขลาพึ่งพาตนเองในการช่วยเหลือกลุ่มเปราะบางในช่วงสถานการณ์โควิด-19 และศึกษาปัจจัยสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชนในการช่วยเหลือกลุ่มเปราะบางในช่วงสถานการณ์โควิด-19 ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างกับผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 13 คน **ได้แก่-ประกอบด้วย** คณะกรรมการศูนย์บ่มเพาะสงขลาพึ่งพาตนเอง คณะกรรมการชุมชนแหลมสนอ่อน และกลุ่มเปราะบางในชุมชนแหลมสนอ่อน ใช้การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้าและวิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัย

ผลการศึกษาพบว่า การจัดสวัสดิการชุมชนของศูนย์บ่มเพาะฯ ในการช่วยเหลือกลุ่มเปราะบางในช่วงสถานการณ์โควิด-19 **ประกอบด้วย-ได้แก่** 1) สืบหาข้อมูลกลุ่มเปราะบาง 2) ประชาสัมพันธ์ การรับบริจาควัสดุ 3) การเปิดครัวชุมชน ปัจจัยสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชนในการช่วยเหลือกลุ่มเปราะบาง ปัจจัยภายใน ได้แก่ 1) โครงสร้างการบริหารงาน 2) การทำงานบนฐานข้อมูล 3) ระบบการดำเนินงานและการบริหารจัดการ 4) การลงมือปฏิบัติของคณะกรรมการ 5) คณะกรรมการดำเนินงานและกลุ่มจิตอาสา 6) เป้าหมายและค่านิยมร่วมกัน ปัจจัยภายนอก ได้แก่ 1) การสนับสนุนจากองค์กรต่างๆ 2) สภาพเศรษฐกิจ 3) บริบททางสังคม 4) เทคโนโลยีและการสื่อสาร

คำสำคัญ: การจัดสวัสดิการชุมชน, กลุ่มเปราะบาง

Abstract

The objective of this research was to investigate community welfare of Bo Yang-Songkhla Self-sufficiency Center and supporting factors of this community welfare in

Commented [reviewer1]:

ควรเพิ่มเติม หัวข้อข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งนี้

ในภาพรวมควรมีการตรวจสอบรูปแบบการอ้างอิงให้ถูกต้องตามรูปแบบที่กำหนด รายการอ้างอิงท้ายบทความ (Reference) จะต้องตรงกับรายการอ้างอิงในเนื้อหาบทความ (In-text citation) ซึ่งมีหลายรายการไม่ยังมีปรากฏในรายการอ้างอิงท้ายบทความ

ผู้เขียนควรเพิ่มเติมแหล่งที่มาอ้างอิงเพื่อสนับสนุนข้อมูลของปัญหาเพื่อความน่าเชื่อถือ และนำเสนอให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

ควรตรวจสอบคำและภาษาที่ใช้ในบทความ

โดยควรใช้คำให้เหมือนสอดคล้องกันทั้งบทความ (Consistency)

1-2 นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสวัสดิการสังคม มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

3 อาจารย์ ดร., หลักสูตรสวัสดิการสังคม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

order to help vulnerable groups during the COVID-19 pandemic. This qualitative research was collected the data through semi-structured interview with 13 key informants: the committee of Bo Yang-Songkhla Self-sufficiency Center, the committee of Laem Son On Community, and the vulnerable groups of Laem Son On Community. The data were analyzed by triangulation and analytic induction.

The research results revealed that the community welfare of Bo Yang-Songkhla Self-sufficiency Center to help the vulnerable groups during the COVID-19 pandemic was processed by (1) surveying the information of the vulnerable groups, (2) publicizing the donation of cooking materials, and (3) opening a community kitchen for cooking. In addition, the supporting factors of this community welfare to help these vulnerable groups included internal and external factors. The internal factors were (1) the organizational structure, (2) working on the database, (3) the systematic operation and administration, (4) the operating committee and volunteers, and (6) mutual goals and value. The external factors contained (1) support from other organizations and offices, (2) economic status, (3) social contexts, and (4) technology and communication.

Keywords: community welfare, vulnerable groups

บทนำ

หลักการและเหตุผล

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ได้กำหนดยุทธศาสตร์ที่มุ่งเน้นการลดความเหลื่อมล้ำ การสร้างโอกาสการเข้าถึงบริการสังคมอย่างเสมอภาค โดยเฉพาะกลุ่มผู้ด้อยโอกาส รวมถึงการสร้างเสริมความเข้มแข็งของชุมชน สวัสดิการชุมชน และการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2560) การพัฒนาตามแนวทางดังกล่าว ประเทศไทยต้องเผชิญกับความเสี่ยงภายใต้สถานการณ์ต่างๆ ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2563) ดังเช่น สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในปี 2563 เป็นต้นมา ส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของคนในสังคมโดยตรง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การสูญเสียรายได้จากการหยุดงานหรือตกงาน ซึ่งส่งผลต่อเนื่องไปสู่ความยากจนและความเหลื่อมล้ำที่จะเพิ่มสูงขึ้น (สำนักงานผู้ประสานงานสหประชาชาติประจำประเทศไทย, 2563)

Commented [reviewer2]: ควรเขียนให้มีความน่าสนใจ ให้เห็นถึงความสำคัญ ของปัญหาที่ต้องการศึกษา โดยเขียนให้ชัดเจน และเชื่อมโยงเรื่องที่จะศึกษา

และควรตรวจสอบหัวข้อการเขียนบทความให้เป็นไปตามรูปแบบที่คณะผู้จัดกำหนด เช่น หัวข้อหลัก หัวข้อรอง

ศูนย์บ่มอย่างสงขลาพึ่งพาตนเอง ต.บ่ออย่าง อ.เมืองสงขลา จ.สงขลา เป็นพื้นที่หนึ่งที่คนในชุมชนได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ดังกล่าว เช่น การว่างงาน การขาดรายได้ เป็นต้น คณะกรรมการศูนย์บ่มอย่างฯ จึงมีการช่วยเหลือคนในชุมชนที่ประสบปัญหาผ่านภารกิจปีนโตตุ้มตุ้ย จากความสำคัญดังกล่าวจึงนำมาสู่ความสนใจในการศึกษาการจัดสวัสดิการชุมชนของศูนย์บ่มอย่างฯ ในการช่วยเหลือกลุ่มเปราะบางทางสังคมในช่วงสถานการณ์โควิด-19 การศึกษาประเด็นดังกล่าวสามารถเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาการจัดสวัสดิการชุมชนให้แก่กลุ่มเปราะบางในชุมชน ตลอดจนการนำไปปรับประยุกต์ในการจัดสวัสดิการชุมชนในพื้นที่ชุมชนอื่นๆ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการจัดสวัสดิการชุมชนของศูนย์บ่มอย่างสงขลาพึ่งพาตนเองในการช่วยเหลือกลุ่มเปราะบางในช่วงสถานการณ์โควิด-19
2. เพื่อศึกษาปัจจัยสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชนในการช่วยเหลือกลุ่มเปราะบางในช่วงสถานการณ์โควิด-19

ขอบเขตการศึกษา

ขอบเขตด้านเนื้อหา ประกอบด้วย ประเด็นที่ทำการศึกษา 2 ประเด็นหลัก คือ

1. การจัดสวัสดิการชุมชนของศูนย์บ่มอย่างสงขลาพึ่งพาตนเองโดยผ่านภารกิจปีนโตตุ้มตุ้ย ในการช่วยเหลือกลุ่มเปราะบางในสถานการณ์โควิด-19
2. ปัจจัยสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชนโดยผ่านภารกิจปีนโตตุ้มตุ้ยของศูนย์บ่มอย่างสงขลาพึ่งพาตนเอง ในการช่วยเหลือกลุ่มเปราะบางในสถานการณ์โควิด-19 ซึ่งประกอบด้วย ปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอก

ขอบเขตด้านระยะเวลา ดำเนินการวิจัยตั้งแต่เดือนสิงหาคม 2563 - มีนาคม 2564

ขอบเขตด้านพื้นที่และประชากรกลุ่มเป้าหมาย พื้นที่ในการศึกษา คือ ศูนย์บ่มอย่างสงขลาพึ่งพาตนเอง และชุมชนแหลมสนอ่อน อ.เมือง จ.สงขลา ซึ่งเป็น 1 ใน 6 ชุมชนเครือข่ายของศูนย์บ่มอย่างสงขลาพึ่งพาตนเอง ประชากรเป้าหมาย จำนวน 13 คน ประกอบด้วย

- 1) คณะกรรมการศูนย์บ่มอย่างสงขลาพึ่งพาตนเอง ได้แก่ ประธาน รองประธาน และกรรมการ จำนวน 3 คน
- 2) คณะกรรมการชุมชนแหลมสนอ่อน ได้แก่ ประธาน รองประธาน กรรมการจำนวน 3 คน
- 3) ประชาชนกลุ่มเปราะบางในชุมชนแหลมสนอ่อน ซึ่งเป็นบุคคลที่อยู่ในสภาวะยากลำบาก ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์โควิด-19 และได้รับการจัดสวัสดิการจากภารกิจปีนโตตุ้มตุ้ย ได้แก่ ผู้สูงอายุ ผู้ป่วย คนพิการ คนตกงาน คนยากจน แรงงานต่างด้าว จำนวน 3 คน

Commented [reviewer3]: ในส่วนนี้ควรเพิ่มเติมเนื้อหาให้ ต้องการเชื่อมโยงผู้เรียนที่ศึกษาและนำเสนอให้ชัดเจนกว่านี้ และ ผู้เขียนควรเพิ่มเติมแหล่งที่มาอ้างอิงเพื่อสนับสนุนข้อมูลปัญหา ผลกระทบดังกล่าว จะทำให้งานวิจัยน่าสนใจมากขึ้น

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดสวัสดิการสังคม เป็นแนวคิดที่มุ่งอธิบายระบบการจัดบริการทางสังคม เพื่อตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐานของประชาชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้

แนวคิดการจัดสวัสดิการชุมชน เป็นแนวคิดที่มุ่งอธิบายการสร้างหลักประกันเพื่อความมั่นคงของคนในชุมชน ซึ่งรวมถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่จะทำให้คนในชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

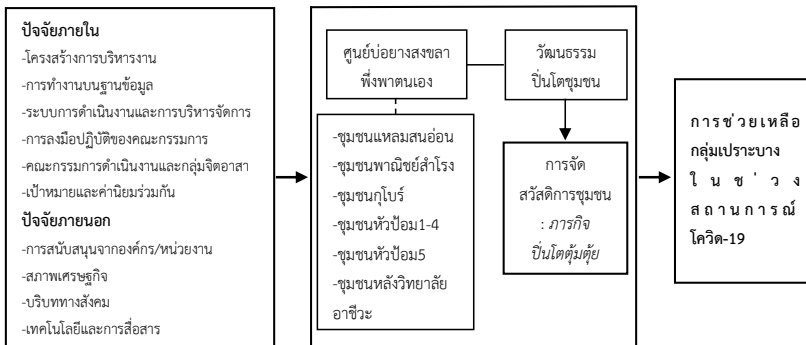
แนวคิดโครงข่ายการคุ้มครองทางสังคม เป็นแนวคิดที่มุ่งอธิบายการจัดสวัสดิการสังคมขั้นต่ำโดยกลุ่มประชาชน ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ คือผู้ด้อยโอกาสและคนยากจน

แนวคิดสภาพแวดล้อมขององค์กร เป็นแนวคิดที่มุ่งอธิบายการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมประกอบด้วยปัจจัยต่างๆ จากภายในและภายนอกขององค์กร โดยมีผลต่อการดำเนินงานขององค์กร

Commented [reviewer4]: ควรมีการอ้างอิงข้อมูลแนวคิดในส่วนนี้

และควรตรวจสอบหัวข้อการเขียนบทความให้เป็นไปตามรูปแบบที่คณะผู้จัดทำหนด เช่น หัวข้อหลัก หัวข้อรอง ให้เหมาะสม

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษากรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้ศึกษาวิจัย ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการศึกษาจากเอกสาร ซึ่งเน้นในส่วนของแนวคิดทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และกรอบแนวคิดในการศึกษา การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับผู้ให้ข้อมูลหลัก ซึ่งได้จากการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการชุมชนของศูนย์บ่มเพาะสงขลาพึ่งพาตนเอง ในการช่วยเหลือกลุ่มเปราะบางในช่วงสถานการณ์โควิด-19 และปัจจัยสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชนในการช่วยเหลือกลุ่มเปราะบาง โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ในการสังเกตสภาพชีวิตความเป็นอยู่และบริบทสภาพแวดล้อมในชุมชน ใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการตีความสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย เพื่ออธิบายในประเด็นที่ทำการศึกษา

ผลการศึกษา

1. การจัดสวัสดิการชุมชนของศูนย์บ่มอย่างสงขลาพึ่งพาตนเองในการช่วยเหลือกลุ่มเปราะบางในช่วงสถานการณ์โควิด-19

1.1 ความเป็นมาของการจัดสวัสดิการชุมชนของศูนย์บ่มอย่างสงขลาพึ่งพาตนเอง

การจัดสวัสดิการชุมชนของศูนย์บ่มอย่างฯ ดำเนินการภายใต้ “ภารกิจปิ่นโตตุ้มตุ้ย” ซึ่งเกิดจากการผสมผสานวัฒนธรรม “ปิ่นโตชุมชน” ที่มีการนำอาหารใส่ปิ่นโตมารับประทานร่วมกัน และพระราชดำรัสของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ จากหนังสือ ซึ่งทรงตรัสว่า “ผลของส้มโอตุ้มตุ้มตุ้มตุ้ย” จึงเป็นที่มาของภารกิจปิ่นโตตุ้มตุ้ยที่ดำเนินการในช่วงสถานการณ์โควิด-19 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือคนในชุมชนที่อยู่ในสภาวะยากลำบากหรือกลุ่มเปราะบาง ได้แก่ ผู้สูงอายุ ผู้ป่วย คนพิการ คนตกงาน คนยากจน แรงงานต่างด้าว ให้มีอาหารรับประทาน ซึ่งดำเนินการอย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2563

1.2 การจัดสวัสดิการชุมชนโดยผ่านภารกิจปิ่นโตตุ้มตุ้ยในการช่วยเหลือกลุ่มเปราะบาง

1.2.1 โครงสร้างการบริหารงานของภารกิจปิ่นโตตุ้มตุ้ย

ภารกิจปิ่นโตตุ้มตุ้ย มีการดำเนินงานโดยคณะกรรมการดำเนินงาน ซึ่งประกอบด้วยระดับเครือข่าย ภายใต้โครงสร้างการบริหารงานของคณะกรรมการศูนย์บ่มอย่างฯ ประกอบด้วยตัวแทนคณะกรรมการชุมชนทั้ง 6 ชุมชน โดยมีหน้าที่บริหารจัดการภาพรวมและประสานงานกับชุมชนเครือข่าย และองค์กรต่างๆ ในการสนับสนุนวัตถุดิบในการปรุงอาหาร

ระดับชุมชน ประกอบด้วย โครงสร้างการบริหารงานของคณะกรรมการชุมชน ได้แก่ ชุมชนแหลมสนอ่อน ชุมชนพาณิชย์สำโรง ชุมชนกุโบร์ ชุมชนหัวป้อม1-4 ชุมชนหัวป้อม5 และชุมชนหลังวิทยาลัยอาชีววะ ทำหน้าที่บริหารจัดการในชุมชน เช่น สำรวจและรวบรวมรายชื่อกลุ่มเปราะบางในชุมชน ทำอาหาร และสื่อสารข้อมูลระหว่างคณะกรรมการศูนย์บ่มอย่างฯ และคนในชุมชน

1.2.2 การจัดสวัสดิการชุมชนโดยผ่านภารกิจปิ่นโตตุ้มตุ้ย

ภารกิจปิ่นโตตุ้มตุ้ยมีกิจกรรมหลัก คือ การเปิดครัวชุมชน ซึ่งมีกระบวนการดำเนินงานดังนี้

1) สำรวจข้อมูลกลุ่มเปราะบางในครัวเรือน คณะกรรมการชุมชนดำเนินการสำรวจรายชื่อผู้ที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์โควิด-19 เพิ่มเติม นอกเหนือจากรายชื่อในฐานข้อมูลกลุ่มเปราะบางในชุมชนเครือข่ายของศูนย์บ่มอย่างฯ ที่มูลนิธิชุมชนสงขลาและศูนย์ประสานการพัฒนาสังคมจังหวัดได้จัดทำไว้ จากการสำรวจข้อมูล แต่ละชุมชนได้มีการลงทะเบียนล่วงหน้า ทำให้ทราบจำนวนผู้ที่มารับปิ่นโตและสามารถวางแผนสำหรับการจัดเตรียมอาหารแต่ละวันได้อย่างเหมาะสม

2) ประชาสัมพันธ์การรับบริจาควัตถุดิบสำหรับปรุงอาหาร คณะกรรมการศูนย์บ่มอย่างฯ ดำเนินการประชาสัมพันธ์ภารกิจปิ่นโตตุ้มตุ้ยเพื่อขอรับบริจาควัตถุดิบสำหรับปรุงอาหาร ผ่านเฟสบุ๊กศูนย์บ่มอย่างสงขลาพึ่งพาตนเอง รวมถึงมูลนิธิชุมชนสงขลาได้ร่วมประชาสัมพันธ์ข้อมูลอีกทางหนึ่ง

Commented [reviewer5]: ควรตรวจสอบรูปแบบการเขียน ให้เป็นไปตามรูปแบบที่คณะผู้จัดทำหนด

จากการประชาสัมพันธ์ร่วมถึงการมีเครือข่ายของศูนย์บ่มเพาะฯ จึงทำให้มีองค์กรหน่วยงานต่างๆ เข้ามาสนับสนุนวัตถุดิบจำนวนมาก เช่น ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจ.สงขลา โรงก๋วยเตี๋ยวแสงเจริญ เป็นต้น

3) การเปิดครัวชุมชน มีกระบวนการ ดังนี้

(1) การกระจายวัตถุดิบจากศูนย์บ่มเพาะฯ คณะกรรมการศูนย์บ่มเพาะฯ ทำหน้าที่กระจายวัตถุดิบที่ได้จากการบริจาคให้แก่ชุมชนเครือข่ายทั้ง 6 ชุมชน ซึ่งแต่ละชุมชนจะได้รับวัตถุดิบไปประกอบอาหาร และจัดทำเมนูอาหารที่แตกต่างกัน

(2) การเปิดครัวชุมชนสำหรับปรุงอาหาร คณะกรรมการแต่ละชุมชนดำเนินการเปิดครัวในชุมชนของตนเอง โดยมีทีมแม่ครัวทำหน้าที่เตรียมวัตถุดิบและปรุงอาหารเมนูต่างๆ จากวัตถุดิบที่ได้รับการบริจาคและส่วนหนึ่งมาจากการเพาะปลูกของชุมชน ทีมแม่ครัว ประกอบด้วยคณะกรรมการชุมชน ได้แก่ ประธาน เลขานุการ รวมถึงผู้มีจิตอาสาในชุมชน สำหรับการเปิดครัวชุมชน ทีมแม่ครัวจะทำหน้าที่ดังกล่าว ตั้งแต่เวลา 6.00 – 10.00น. ของทุกวัน หลังจากนั้นแต่ละชุมชนจะนำอาหารที่ปรุงเสร็จแล้ว มารวมกัน ณ ศูนย์บ่มเพาะฯ เพื่อกระจายอาหารไปยังชุมชนต่างๆ

(3) การนำปิ่นโตมาวางเพื่อรับอาหาร กำหนดให้กลุ่มเปราะบางนำปิ่นโตมาวางไว้ ณ ครัวกลางบริเวณศูนย์บ่มเพาะฯ ตามจุดที่กำหนดในช่วงเวลา 6.00 – 7.00น. โดยเจ้าของปิ่นโตเขียนชื่อ เบอร์โทรศัพท์ และจำนวนสมาชิกในครัวเรือนลงในกระดาษ แล้วนำไปผูกไว้ที่ปิ่นโตของตนเอง

(4) การรับปิ่นโต กลุ่มเปราะบางเข้ามารับปิ่นโตที่แม่ครัวใส่อาหารพร้อมรับประทาน ตั้งแต่เวลา 10.00-12.00 น. สำหรับผู้ป่วยและคนพิการที่ไม่สามารถมารับปิ่นโตด้วยตนเองได้นั้น กลุ่มจิตอาสาจะทำหน้าที่นำส่งปิ่นโตให้แก่กลุ่มดังกล่าว จากนั้นเข้าวันต่อมา กลุ่มเปราะบางจะนำปิ่นโตมาวางไว้ ณ ครัวกลางเช่นเดิม สำหรับรูปแบบการมารับปิ่นโต ชุมชนมีการดำเนินการตามมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 คือ สวมหน้ากากอนามัย และรักษาระยะห่าง โดยกลุ่มจิตอาสาเด็กและเยาวชนร่วมกันอำนวยความสะดวกและดูแลให้ปฏิบัติตามระเบียบอย่างเคร่งครัด

การจัดสวัสดิการชุมชนโดยผ่านภารกิจปิ่นโตตุ้มตุ้ย เป็นรูปธรรมการช่วยเหลือซึ่งกันและกันของคนในชุมชนเครือข่ายศูนย์บ่มเพาะฯ ในช่วงสถานการณ์โควิด-19 ผ่านวัฒนธรรมชุมชนโดยการช่วยเหลือด้านอาหาร ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งของความต้องการขั้นพื้นฐาน ซึ่งคนในชุมชนมีบทบาทในฐานะผู้ให้และผู้รับสวัสดิการ ผลการจัดสวัสดิการดังกล่าวทำให้กลุ่มเปราะบางได้รับอาหารที่สะอาดปลอดภัยสำหรับบริโภคในครัวเรือน และช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายได้อีกทางหนึ่ง

2. ปัจจัยสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชนในการช่วยเหลือกลุ่มเปราะบางในช่วงสถานการณ์โควิด-19

2.1 ปัจจัยภายในศูนย์บ่มเพาะฯสงขลาพึ่งพาตนเอง

1) โครงสร้างการบริหารงานของภารกิจปิ่นโตคุ้มภัย ประกอบด้วย ระดับเครือข่าย ภายใต้โครงสร้างของคณะกรรมการศูนย์บ่มเพาะฯ ซึ่งมาจากตัวแทนคณะกรรมการชุมชนทั้ง 6 ชุมชน โดยมีความเชื่อมโยงกับระดับชุมชนภายใต้โครงสร้างของคณะกรรมการชุมชนในแต่ละพื้นที่

2) การทำงานบนฐานข้อมูลกลุ่มเปราะบาง คณะกรรมการในระดับเครือข่ายและระดับชุมชนได้ดำเนินการสำรวจกลุ่มเปราะบาง และให้มีการลงทะเบียนล่วงหน้า ทำให้ทราบจำนวนผู้ที่มารับปิ่นโตและสามารถวางแผนจัดเตรียมอาหารได้อย่างเหมาะสมและครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย

3) ระบบการดำเนินงานและการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ โดยการจัดระบบทีมของชุมชน ด้วยการเปิดครัวชุมชนพร้อมทีมแม่ครัวใน 6 พื้นที่ชุมชนเครือข่าย และใช้ศูนย์บ่มเพาะฯ เป็นศูนย์กลางในการรับบริจาคและกระจายวัตถุดิบไปยังชุมชนเครือข่าย เพื่อนำไปปรุงอาหารเมนูต่างๆ

4) การร่วมลงมือปฏิบัติของคณะกรรมการ โดยคณะกรรมการศูนย์บ่มเพาะฯ ได้ดำเนินการประชาสัมพันธ์ภารกิจปิ่นโตคุ้มภัย ทำให้ได้รับการบริจาควัตถุดิบเพื่อปรุงอาหาร และคณะกรรมการชุมชน ทำหน้าที่ในฐานะทีมแม่ครัว เป็นส่วนหนึ่งที่สามารถดำเนินกิจกรรมได้สำเร็จ

5) คณะกรรมการดำเนินงานและกลุ่มจิตอาสาในชุมชน คณะกรรมการทั้งระดับเครือข่ายและระดับชุมชน ถือเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนกิจกรรม รวมถึงกลุ่มจิตอาสาในชุมชน ช่วยให้การดำเนินกิจกรรมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

6) การมีเป้าหมายและค่านิยมร่วมกัน โดยมุ่งเน้นการพึ่งตนเองของชุมชน และการช่วยเหลือกลุ่มเปราะบางในชุมชนในด้านอาหารบนพื้นฐานวัฒนธรรมปิ่นโตชุมชนร่วมกัน

2.2 ปัจจัยภายนอกศูนย์บ่มเพาะฯสงขลาพึ่งพาตนเอง

1) การสนับสนุนจากองค์กรและหน่วยงานต่างๆ ในด้านวัตถุดิบสำหรับการประกอบอาหาร และด้านข้อมูลของกลุ่มเปราะบางจากการสำรวจของหน่วยงาน เพื่อนำมาใช้ในการวางแผน

2) สภาพเศรษฐกิจ ปัญหาการขาดรายได้และการว่างงานของคนในชุมชน เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดการกิจปิ่นโตคุ้มภัยและการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน

3) บริบททางสังคม สถานการณ์โควิด-19 เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดการช่วยเหลือกันของคนในชุมชนในภาวะวิกฤต

4) เทคโนโลยีและการสื่อสาร คณะกรรมการศูนย์บ่มเพาะฯ ใช้เฟสบุ๊กเป็นสื่อกลางในการประชาสัมพันธ์ ทำให้ได้รับการช่วยเหลือและสนับสนุนการดำเนินงาน โดยเฉพาะวัตถุดิบในการปรุงอาหารจากองค์กรหน่วยงานต่างๆ

การอภิปรายผล

การจัดสวัสดิการชุมชนของศูนย์บ่มเพาะฯ ในการช่วยเหลือกลุ่มเปราะบางในช่วงสถานการณ์โควิด-19 มีการนำวัฒนธรรมปิ่นโตชุมชนมาใช้ในการจัดสวัสดิการโดยผ่านภารกิจปิ่นโตคุ้มภัย ซึ่งมีความสอดคล้องกับรูปแบบการจัดสวัสดิการชุมชนจากฐานวัฒนธรรม (ประภาส ปิ่นตบแต่ง,สุภา ไย

เมือง, และบัญชา แก้วส่อง, 2546) ที่อาศัยการเกื้อกูลของคนในชุมชนในการสร้างความมั่นคงทางอาหาร และมีความสอดคล้องกับขอบเขตงานสวัสดิการสังคมด้านสุขภาพอนามัย (กระทรวงการพัฒนาลังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2548) ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมสุขภาพร่างกาย ด้วยการเปิดครัวชุมชนปรุงอาหารให้แก่กลุ่มเปราะบาง และสอดคล้องกับหลักการของงานสวัสดิการสังคมในการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานในด้านอาหาร ดังที่ ทศนีย์ ลักษณะภิกขชัช (2548) ได้กล่าวถึง นอกจากนี้ การจัดสวัสดิการช่วยเหลือกลุ่มเปราะบางนั้น มีสอดคล้องกับความหมายโครงการคุ้มครองทางสังคม ซึ่งธนาคารโลก (2544) ได้หมายรวมถึงโครงการที่ประชาชนจัดขึ้นเพื่อช่วยเหลือกัน โดยกลุ่มเป้าหมายของภารกิจปีนโตตุ้มตุ้ยสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายของโครงการคุ้มครองทางสังคม ซึ่ง ฌักคาวาน บัวทอง (2559 : 2) ได้กล่าวถึงจำนวน 18 กลุ่ม

ปัจจัยสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชนในการช่วยเหลือกลุ่มเปราะบางในช่วงสถานการณ์โควิด-19 ประกอบด้วย ปัจจัยภายใน ได้แก่ 1) โครงสร้างการบริหารงานของภารกิจปีนโตตุ้มตุ้ย 2) การทำงานบนฐานข้อมูลกลุ่มเปราะบาง 3) ระบบการดำเนินงานและการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ 4) การร่วมลงมือปฏิบัติของคณะกรรมการ 5) คณะกรรมการดำเนินงานและกลุ่มจิตอาสาในชุมชน 6) การมีเป้าหมายและค่านิยมร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในองค์กรตามกรอบแนวคิด 7S ของ McKinsey (สมพร ศิลป์สุวรรณ, 2550) ปัจจัยภายนอก ได้แก่ 1) การสนับสนุนจากองค์กรและหน่วยงานต่างๆ 2) สภาพเศรษฐกิจ 3) บริบททางสังคม 4) เทคโนโลยีและการสื่อสาร ซึ่งสอดคล้องกับเทคนิคการวิเคราะห์ PEST (กุลชลี จงเจริญ, ม.ป.ป)

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งนี้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาเพิ่มเติมในประเด็นบทบาทของศูนย์อย่างสงขลาพึ่งพาตนเองกับการจัดสวัสดิการชุมชนในรูปแบบอื่นเพื่อช่วยเหลือกลุ่มเปราะบางในชุมชน นอกเหนือจากกิจกรรมปีนโตตุ้มตุ้ย

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงการพัฒนาลังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2548). *ขอบเขตงานสวัสดิการสังคม*. สืบค้นจาก 20120203103456.pdf.
ทศนีย์ ลักษณะภิกขชัช. (2548) *หลักการของงานสวัสดิการสังคมในการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐาน*. สืบค้นจาก [https:// kb.psu.ac.th](https://kb.psu.ac.th).
ธนาคารโลก. (2544). *ยุทธศาสตร์การจัดปัญหาความยากจน*. สืบค้นจาก https://tdri.or.th/wp-content/uploads/2013/07/YE2001_4_01.pdf.

Commented [reviewer6]: ไม่มีปรากฏในรายการอ้างอิง ส่วนท้ายบทความ (Reference)

Commented [reviewer7]: ไม่มีปรากฏในรายการอ้างอิง ส่วนท้ายบทความ (Reference)

Commented [reviewer8]: อาจปรับหัวข้อเป็น ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยในอนาคต

Commented [reviewer9]: ควรปรับการเขียนใหม่ให้ชัดเจน และเป็นภาษาวิชาการยิ่งขึ้น

Commented [reviewer10]: ตรวจสอบรูปแบบการอ้างอิงให้ถูกต้อง ตามรูปแบบที่กำหนด รายการอ้างอิงจะต้องตรงกับรายการอ้างอิงในเนื้อหาของบทความ(In-text citation)

ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2563). *โลกจะเปลี่ยนไปอย่างไร หลังวิกฤตโควิด-19* จบลง. สืบค้นจาก <https://www.bot.or.th/Thai>.

ประกาศ ปันตบแต่ง,สุภา ไยเมือง, และบัญญัติ แก้วส่อง. (2546). *รูปแบบการจัดสวัสดิการชุมชน*. สืบค้นจาก Pairuch_B_R406877.pdf

สมพร ศิลป์สุวรรณ. (2550 : 4). *กลยุทธ์ 7s คืออะไร (7s Mckinsey Framework)*. สืบค้นจาก <https://greedisgoods.com/7s>.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี. (2560). *สรุปสาระสำคัญแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560 – 2564*. สืบค้นจาก <http://www.prachinburi.go.th>.

สำนักงานผู้ประสานงานสหประชาชาติประจำประเทศไทย. (2563). *การประเมินผลกระทบรวมด้านเศรษฐกิจและสังคมจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 ในประเทศไทย*. สืบค้นจาก <https://www.unicef.org/thailand>.